

RECENZJA

w postępowaniu habilitacyjnym dr. Wojciecha Maciejowskiego

Wykonana na podstawie Umowy Z Instytutem Geografii i Gospodarki Przestrzennej Wydziału Geografii i Geologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, dotyczącej sporządzenia pisemnej recenzji w postępowaniu habilitacyjnym dr. Wojciecha Maciejowskiego.

Recenzja została sporządzona z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 219 ust.1 pkt.2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz.U. z 2021 poz. 478).

Przedmiotem recenzji - zgodnie z zapisami ustawy, była ocena spełnienia wszystkich przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego, w tym przede wszystkim, czy wskazane w dokumentacji wniosku informacje o aktywności naukowej albo artystycznej, o której mowa w art. 219 ust. 1 pkt 3 p.s.w.n., są istotne w ramach danej dyscypliny.

Przedmiotem szczegółowej oceny było:

1. Główne osiągnięcie (dzieło) naukowe, będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego - monografia naukowa zatytułowana: ***Zmiany krajobrazu południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej w XX i na początku XXI w. a aktualne założenia polityki rozwoju gmin***
2. Istotna aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.
w tym:
 - a) wszystkie pozostałe publikacje Autora przed i po uzyskaniu stopnia naukowego doktora
 - b) istotna aktywność naukowa kandydata, w tym międzynarodowa (udział w konferencjach naukowych, stażach zagranicznych)
 - c) ocena udziału w projektach badawczych
 - d) ocena dorobku dydaktycznego i organizatorskiego

Informacja o warunkach formalnych osiągnięcia stopni naukowych i dorobku kandydata

Dr Wojciech Maciejowski uzyskał wykształcenie magisterskie na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie z zakresu geografii, broniąc dyplom w 1994 r. oraz biologii w roku 2000. Prace doktorską pod kierunkiem dr hab. Krystyny German obronił na tym samym Wydziale w 2004 r. Tytuł pracy: *Wpływ cech środowiska*

przyrodniczego na rozmieszczenie wybranych grup chrząszczy (Coleoptera) w południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. Swoją karierę zawodową związał początkowo (w latach 1996 -2017) z Instytutem Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ, pracując jako asystent, a od 2007 r., po doktoracie już jako adiunkt. W tym samym czasie był także zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze Turystyki i Rekreacji w Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej Tarnowie. Od 2018 r. pracuje jako adiunkt w Instytucie Bliskiego i Dalekiego Wschodu Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Dorobek naukowy Kandydata służący osiągnięciu stopni naukowych dotyczy przemian i ewolucji środowiska przyrodniczego, ze szczególnym uwzględnieniem składnika glebowego oraz entomofauny, zarówno obszarów wyżynnych, dla których poligonem badawczym jest Wyżyna Krakowsko-Częstochowska oraz górskich (Bieszczady, Gorce, Beskid Niski). W stopniu mniejszym jest to dorobek interdyscyplinarny z zakresu: regionalizacji fizycznogeograficznej, wpływu turystyki na środowisko przyrodnicze oraz dorobek popularyzatorski (przygotowywanie haseł encyklopedycznych) i ekspercki (opracowania o charakterze ekspertyz).

Ocena aktualności i doniosłości problematyki głównego osiągnięcia naukowego, w szczególności w zakresie novum dla dyscypliny nauki o Ziemi i środowisku

Badania naukowe dr W. Maciejowskiego wpisują się w problematykę zmian krajobrazu. Aktualnie obserwowany jest znaczący wzrost zainteresowań naukowych związanych z badaniami krajobrazowymi, rosnąca liczba prac naukowych z tego zakresu, co z jednej strony świadczy o ważności i aktualności zagadnienia, a z drugiej o jego interdyscyplinarnym i pojemnym zakresie znaczeń. Tematyka ta jest coraz bardziej atrakcyjna poznawczo i aplikacyjnie. Możliwość upowszechniania wyników badań i ich wdrożeń w praktycznych zastosowaniach, m.in. planistycznych i polityki przestrzennej różnych szczebli wynikają m.in. z rosnącej antropopresji - postępującego negatywnego wpływu człowieka na zmiany środowiska przyrodniczego, zarówno w wymiarze strukturalno-funkcjonalnym jak i fizjonomicznym. Autor zdaje sobie sprawę, że w różnych dyscyplinach i dziedzinach naukowych, a nawet samych subdyscyplinach geografii oraz nauk o Ziemi, krajobraz jest różnie analizowany i interpretowany. Tym samym obiekt naukowego zainteresowania Habilitanta – jest ze wszech miar interdyscyplinarny. Autor przyjmuje optykę zgodną z ekologią krajobrazu (kompleksową geografiami fizyczną/geografią krajobrazu), w której się specjalizuje. Wprowadza jednak elementy architektoniczno-urbanistyczne przekładając wyniki swoich badań na planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, wskazując na związek dyscypliny z polityką przestrzenną, w tym przypadku na poziomie gminy.

Duży postęp w badaniach krajobrazu, w które istotnie wpisuje się także dorobek Habilitanta, wynika także z postępu metodologicznego i warsztatowego (narzędziowego) w geografii, geoinformacji, geodezji i kartografii. Obecne „uzbrojenie” warsztatu badawczego w narzędzia i techniki komputerowe, związane z analizami w tzw. środowisku GIS stwarza duże możliwości do analiz i interpretacji krajobrazu, z czego dr W. Maciejowski umiejętnie korzysta.

Połączenie tradycyjnych idei z nowoczesnym aparatem badawczym pozwala odkryć nowe pokłady informacji środowiskowych i uzyskać wyniki możliwe do wskazań praktycznych. Prace takie są jednym ze sposobów otwarcia dyscypliny, w której specjalizuje się Habilitant, na cele i przedsięwzięcia wdrożeniowe i bardzo pragmatyczny wymiar geografii (w rozumieniu *sensu largo*, a nie obecnego podziału dyscyplinowanego). Badania są stosowane w kompleksowych opracowaniach geograficznych, w różnych skalach przestrzennych (gminy, zlewnie, mikroregiony fizycznogeograficzne) i czasowych (analizy historyczne). Ujęcia syntetyczne (łączenie współistniejących w danej przestrzeni cech obiektów fizycznych oraz zachodzących zjawisk przyrodniczych i kulturowych) tworzą całościowy obraz przemian materialno-funkcjonalnych krajobrazu wybranego regionu. Podejście takie należy uznać we współczesnej geografii krajobrazu za pożądany, aczkolwiek niepełny (co uzasadnię poniżej) model jej uprawiania.

Ocena struktury pracy i jej strony formalnej

Istotą ocenianej monografii jest analiza zmian, czyli następujących po sobie stanów przestrzeni, wynikających z obiegu materii, energii i informacji. Monografia ma przejrzysty i łatwy w odbiorze układ. Po części teoretyczno-metodologicznej następuje omówienie cech środowiska przyrodniczego obszaru badań. W mojej ocenie rozdział ten powinien kończyć się syntezą, która ukazałaby unikatowość krajobrazu określanego przez Autora jako „jurajski”. Kolejny rozdział omawia ogólne założenia polityki rozwoju gmin południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, skupiając się na strategiach rozwoju gmin oraz działaniach organizacji wspomagających działalność samorządów. W mojej opinii brakuje pogłębionej analizy suikzp i istniejących planów zagospodarowania przestrzennego. Kolejne 4 rozdziały mają identyczną strukturę odnosząc się do analizy uwarunkowań zmian w rzeźbie, stosunkach wodnych, użytkowania ziemi oraz świata zwierzęcego, a następnie do omówienia zmian danego komponentu krajobrazu w XX i na początku XXI w. Każdy z 4 rozdziałów podsumowane jest graficznym modelem ilustrującym zmiany omawianego komponentu krajobrazu, a kończy go wskazania i rekomendacje dla polityki rozwoju i możliwości działania gmin. Monografię kończą podsumowanie i wnioski. Integralną częścią pracy jest bogaty materiał fotograficzny i kartograficzny oraz 2 obszerne tabelaryczne załączniki: Zestawienie liczebności i bogactwa gatunkowego ryjkowców (zał. 1) i biegaczowatych (zał. 2).

Ocena merytorycznej zawartości monografii

Autor w monografii stawia i weryfikuje hipotezę, że badania zmian krajobrazu czyli historii funkcjonowania, stanowią podstawę zrozumienia jej obecnej fizjonomii i struktury. Przedstawia, podpierając się licznymi pracami teoretycznymi z zakresu nauki o krajobrazie, koncepcję krajobrazu, pomijając jednak jej bardzo ważny składnik, który dla polityki przestrzennej ma zasadnicze znaczenie, składową aksjologiczną krajobrazu, czyli zespołu wartości jakie krajobraz utożsamia i wyraża, a co szczególnie w zastosowaniach do polityki przestrzennej ma duże znaczenie. Pomija także element wartościowania zmian i opisywanych procesów, upraszczając je do stwierdzeń: „pozytywne” lub „niekorzystne”. Nie

odnosi się w ogóle do zestawu bodźców jakimi jest też krajobraz ani zbioru świadczeń jakie krajobraz oferuje – co dopiero wespół z materialno-funkcjonalnym (procesowym) podejściem ilustruje kompleksowe podejście do badań krajobrazu.

Habilitant w uzasadnieniu wyboru obszaru badań podaje, iż Wyżyna Krakowsko-Częstochowskiej w części południowej legitymuje się długotrwałym okresem badań komponentów środowiska przyrodniczego, wskazując na perspektywę 80-100 lat. Warto zaznaczyć, o czym dr Maciejowski nie wspomina, że wybrany obszar posiada dużo starszy, udokumentowany dorobek naukowy, który rozpoczyna *Sprawozdanie z podróży naturalistów odbytej w r. 1854 do Ojcowa*. Publikacje wydawane przez Ojcowski Park Narodowy dokładnie dokumentują proces poszerzania stanu wiedzy na temat południowej części Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej.

Na stronie 52 monografii Autor formułuje cele badawcze. Oceniając ich stopień realizacji należy stwierdzić, że jest on kompletny. Do realizacji zamierzeń badawczych – analizy zmian Autor wybrał cztery elementy środowiska przyrodniczego/krajobrazu: zmiany rzeźby terenu, zmiany stosunków wodnych, form pokrycie terenu i zmiany świata zwierzęcego, *de facto* ograniczone do zmian wybranych gatunków chrząszczy. O ile pierwsze trzy komponenty, bez wątplenia, mają przełożenie planistyczne, o tyle wpływ zmian w środowisku biegaczowatych i ryjkowców jest niedostatecznie uzasadniony. Bardzo szczegółową analizą objęto te dwa gatunki chrząszczy, podczas gdy zalecenia planistyczne dotyczą nie objętych badaniami populacji ssaków łownych czy pojawienia się gatunków inwazyjnych (stonki ziemniaczanej, biedronki azjatyckiej i jenota (!)).

Wnioski z pracy (od 1 do 5) mają bardzo ogólny charakter, stanowią element wiedzy ogólnej w naukach o krajobrazie, i nie noszą znamion wniosków „odkrywczych” np. (3): *„Wszelkie zmiany, zachodzące w obrębie danego elementu krajobrazu oraz w określonej przestrzeni geograficznej, są przyczyną większych lub mniejszych przemian fizjonomii i/lub funkcjonowania całego krajobrazu. Jest to efekt powiązań i sprzężeń pomiędzy nim a pozostałymi elementami składowymi krajobrazu (jako złożonego z nich systemu)”*. Dopiero wnioski 6-9 odnoszą się do interpretacji szczegółowych wyników badań Autora. Wniosek 10 ma ponownie życzeniowy charakter odnosząc się do, cyt. : *„zmiany w sposobie myślenia czy wykorzystania zasobów krajobrazu przez ludzi mogłyby w przyszłości pozytywnie wpłynąć na poprawę i utrzymanie tych wartości krajobrazu”*. Wniosek 11 ma odniesienie do wyników analiz planistycznych, który przybiera postać zgeneralizowanych rekomendacji. W tym miejscu mam poważne zastrzeżenia do sformułowania w jednym z podpunktów tych zaleceń, gdy Autor pisze: *„wspieranie wysokiej różnorodności gatunkowej wpłynie obok wysokiej różnorodności w agrocenozach (...) polepszy percepcję krajobrazu rolniczego, który będzie mniej monotony. Co Autor rozumie pod słowem percepcja? I jakie są jej uwarunkowania w zakresie jej „polepszania”*. Wniosek 12 ma formę katastroficzo-ostrzegawczą wieszcząc zanik i utratę cech krajobrazu określanego potocznie jako „jurajski”, przy braku wsparcia administracji „wyższych szczebli”.

Szkoda że Autor nie zdefiniował wcześniej cech i wyróżników „krajobrazu jurajskiego” – jako pojęcia regionalnego, swoistego indywidualum, w opozycji do krajobrazu obszarów węglanowych jako pojęcia typologicznego.

Przedstawione w monografii wnioski wobec obszerności całej pracy wydają się nieco ogólne i stanowią zbiór stwierdzeń, które z powiedzeniem mogą być stasowane do

wszystkich obszarów Polski. Brakuje zatem wniosku, że stwierdzone fakty mają charakter prawidłowości uniwersalnych i które dotyczą zmian zachodzących w większości krajobrazów wiejskich i podmiejskich Polski.

Reasumując ocenę merytoryczną przełożonej Monografii **za najmocniejsze strony pracy uznają:**

1. Interesującą problematykę badawczą i sposób ujęcia tematu.
2. Bogaty przegląd literatury przedmiotu i obszaru badań.
3. Właściwie wybrany obszar badawczy, o długiej historii prowadzonych badań środowiska przyrodniczego i długim ciągu obserwacji naukowych, co pozwala na szeroki komentarz przy korzystaniu z wtórnych źródeł informacji naukowej;
4. Pomysł połączenia wyników badań dotyczących zmian wybranych komponentów krajobrazu z rekomendacjami dla administracji gmin w obszarze badań;
5. Opracowanie graficznego modelu ilustrującego zmiany każdego z czterech wybranych komponentów krajobrazu.

Za najsłabsze strony opracowania przedstawionego jako główne dzieło habilitacyjne opracowania uznają:

1. Słabość metodologiczna monografii. Za odważne, choć mocno ryzykowne i nie wyjaśnione w pracy uznają stosowanie *eklektyzmu metodologicznego* - określanego zwykle jako *mix-method designs* (Karol Olejniczak, 2008) – stosunkowo słabo ugruntowanego w metodologii geografii *sensu largo*. Niestety jak dotąd, także w nauce o krajobrazie, (...) „nie ma skutecznej możliwości weryfikacji efektywności poznawczej i pragmatycznej różnych metod, dlatego dopuszczone jest stosowanie bardzo różnych, nawet sprzecznych podejść nazwanych *eklektyzmem metodologicznym*” (komentarz recenzentki za Profesorem Łukaszem Sułkowskim, 2004 *Między poznaniem a działaniem - eklektyzm metodologiczny w zarządzaniu*). Powyższy cytat dotyczy nauk o zarządzaniu, ale można je przenieść na stosowane metody Habilitanta, gdyż zakłada on aplikację wyników różnych badań z zakresu pomiarów elementów krajobrazu do zadań administracji publicznej. Autor jest bez wątplenia zwolennikiem pluralizmu i eklektyzmu metodologicznego, pozwalając sobie na pełną swobodę poznawczą i możliwość łączenia metod z różnych dyscyplin, paradygmatów i podejść. Eklektyzm metodologiczny, polegający na wykorzystywaniu w procesie *badania zbioru metod i technik badawczych w obrębie jednej dyscypliny naukowej. Dopuszcza łączenie metod i podejść reprezentatywnych dla różnych paradygmatów naukowych*, a za kryterium ich skuteczności przyjmuje *efektywność poznawczą i pragmatyczną*. Szkoda, że Autor nie wyjaśnił dokładnie zakresu znaczenia tego pojęcia, co może wprowadzić w stan niezrozumienia potencjalnych czytelników monografii. Sądzę też, że Autor powinien także wyjaśnić pokrewne pojęcie pluralizmu metodologicznego, które polega na stosowaniu zbioru wielu metod i technik badawczych, dobranych szczegółowo pod kątem danej dyscypliny naukowej (Glen A., *Model procesu poznania w naukach o bezpieczeństwie*, 2014). Wyjaśnienie tych pojęć oraz ich końcowa dyskusja mogłaby znacząco wzmocnić pracę

pod względem metodologicznym, i co więcej, Autor tym samym mógł wytłumaczyć się z wielości i różności stosowanych metod badawczych i włączyć się w naukowy dyskurs poznawczy. Być może przyjdzie na to jeszcze czas, do czego Habilitanta zdecydowanie zachęcam.

2. Skutkiem słabości metodologicznej jest także niewystarczające uzasadnienie roli analiz i interpretacji krajobrazu dla planowania przestrzennego i polityki gmin. Tym samym związek z działaniami planistycznymi został słabo wyartykułowany.
3. Zalecenia planistyczne są mało zoperacjonalizowane, stanowią listę pobożnych życzeń, co zostało już zapowiedziane we wstępie: *„poważne zastanowienie się nad kierunkami oraz kosztami działań”*. Kto i kiedy ma się nad tymi problemami „zastanawiać” i jakie działania z tego powinny kategorycznie wynikać?
4. W sposób zbyt ogólnikowy i nieprecyzyjny przedstawiono rekomendacje, które mają charakter powszechny a nie zostały zindywidualizowane do realnej problematyki zmian krajobrazu wybranych gminach.
5. Autor nie wykorzystał holistycznej koncepcji krajobrazu, która w mojej opinii mogłaby lepiej uzasadnić związek badań krajobrazu z działaniami planistycznymi i polityką przestrzenną (w tym przypadku na poziomie gmin). Pomimo, że Autor wspomina o wartościach fizjonomicznych nie analizuje krajobrazu jako emitora multisensorycznych bodźców. Pominięcie aspektu aksjologicznego i multisensorycznego jest wyraźnym zaniedbaniem (szczególnie w konfrontacji z rekomendacjami dotyczącymi rozwoju turystyki i zadań edukacji krajobrazowej).
6. Nieproporcjonalna prezentacja wybranych komponentów krajobrazu. Bardzo obiecująca zapowiedź dotycząca zmian świata zwierzęcego. Tymczasem dotyczy ona wybranych gatunków chrząszczy z gatunku biegaczowatych i ryjkowców. Pozostałe zwierzęta są traktowane marginalnie (populacja zajęcy, lisów, dzików oraz gatunków inwazyjnych: biedronek, jenotów); pominięto zupełnie choćby w komentarzu licznych gatunków wskaźnikowych dla zmian krajobrazu płazów, gadów, ryb i ptaków.
7. Dla poprawności recenzji należy wskazać pewne potknięcia liczne stylistyczne, w monografii (ale i Autoreferacie), w tym niezręczne i zbyt „miękkie” sformułowania, np.: *„Publikacja miała pokazać w sposób uporządkowany skutki oddziaływania człowieka na krajobraz na tle naturalnych procesów zmian, a przy okazji zasugerować różne możliwości, przeciwdziałania tym skutkom, co świadczy że sam Auto wątpi w skuteczność proponowanych rozwiązań aplikacyjnych*. Cały wydźwięk pracy jest nieco życzeniowy i oparty o mało operacyjne stwierdzenia podparte ogólną ideą rozwoju zrównoważonego.
8. Nadużywanie pomysłu rozwoju turystyki jako „leku na całe zło” i uniwersalnego pomysłu na rozwój gmin i ochronę krajobrazu (np. s. 172).
9. Bardzo ogólnie wnioski, które powinny przybrać bardziej operacyjny wymiar i być powiązane z prawnymi możliwościami ich zastosowań.

Reasumując ocenę monografii - jest ona w mojej opinii interesującą pozycją naukową, dotyczącą identyfikacji zmian wybranych elementów krajobrazu analizowanych w długim – ponad stuletnim ciągu historycznym. Pomimo powyższych uwag recenzentki jest dobrze udokumentowanym wkładem dr Maciejowskiego w rozwój dyscypliny nauki o ziemi i środowisku.

Ocena pozostałego dorobku naukowego Kandydata

Przed uzyskaniem stopnia doktora Kandydat był współautorem (7%) cenionej monografii naukowej, występując wśród uznanego grona geografów krakowskich: Balon J., Baścik M., German K., Maciejowski W., Pociask-Karteczka J, 2001: *Dolina Kościeliska. Śladami badaczy, artystów i wędrowców*, Wydawnictwa Tatrzańskiego Parku Narodowego, Zakopane.

Był także współautorem (o zróżnicowanym wkładzie od 15 - 90 %) trzech rozdziałów w *Encyklopedii Geograficznej Świata* (1996, 1997) pod redakcją A. Jelonka oraz współredaktorem XI tomu tej Encyklopedii – *Atlas Polski* (2000). Pozostałe publikacje z tego okresu także dotyczą wieloautorskich opracowań encyklopedycznych (*Przeglądowy Atlas Świata*) pod red. R. Mydela i J. Grocha - wydawanych w latach 1998-2002, w których W. Maciejowski deklaruje udział na poziomie około 3 - 9%.

W zakresie opublikowanych przed doktoratem artykułów naukowych wykazano 14 publikacji, z czego jedna to rozdział w monografii, wydanych drukiem w latach 1999-2003. Ich wartość naukowa jest różna, od przyczynkarskich - krótkich (4-5 stronicowych) - tekstów publikowanych w Informatorach PTG, Rocznikach Bieszczadzkich, po artykuły w *Problemach Ekologii Krajobrazu*, *Kwartalniku Geograficznym* i *Pracach Geograficznych*. Przez cały 12-letni okres pracy na stanowisku asystenta dr Wojciech Maciejowski opublikował zaledwie jeden – dziesięciostronicowy - artykuł w języku angielskim w słowackim *Ekologia* (Bratislava) 20 (Suppl. 3) (*Changes of natural landscape in the Beskid Niski Mountains during 1938-1998 as exemplified by the Ropianka stream catchment*). W opracowaniach przed uzyskaniem stopnia doktora przeważa problematyka z zakresu geografii kompleksowej obszarów górskich (Karpaty) i wyżynnych (Wyżyna Krakowska). Na podkreślenie zasługuje jednak fakt, że W. Maciejowski był jedynym autorem tych publikacji.

Aktywność naukową przed uzyskaniem stopnia doktora dokumentuje wykaz licznych konferencji krajowych, w których W. Maciejowski występował z referatami i posterami oraz w dwóch konferencjach międzynarodowych (organizowanych w Słowacji).

Wykaz publikacji wydanych **po uzyskaniu stopnia doktora** otwiera wydanie II monografii *Dolina Kościeliska. Śladami badaczy, artystów i wędrowców*, Wydawnictwa Tatrzańskiego Parku Narodowego, Zakopane (2006), w której udział W. Maciejowskiego został oszacowany na 4%. Ta sama publikacja została wydana także po raz trzeci w 2014 r. a udział Habilitanta wyniósł symboliczne 3%. W wykazie tym znajduje się także praca doktorska wydana drukiem w 2007 r. *Wpływ cech środowiska przyrodniczego na rozmieszczenie wybranych grup chrząszczy (Coleoptera) w południowej części Wyżyny Krakowsko- Częstochowskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, a także monografia wykazana jako zasadnicze dzieło, na podstawie którego W. Maciejowski ubiega się o stopień doktora habilitowanego. Obydwie publikacje nie stanowią przedmiotu oceny Kandydata w zakresie tego punktu recenzji.

Dr Wojciech Maciejowski jest współautorem dwóch monografii, w tym jednej w języku angielskim (2007), przygotowanych pracownikami naukowymi UJ, w których Habilitant deklaruje udział pracy na poziomie 33% i 50%. Pierwsza, pt. *Northeastern Sørkappland landscape dynamics*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, jest

pokłosem wyjazdu na Spitsbergen, a druga jest ważną i poczytną pozycją o praktycznym charakterze wydaną w 2012, pt. *Geoekologia dla architektów krajobrazu* przez Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków.

Ponadto Habilitant jest autorem 14 rozdziałów w monografiach, o różnym wkładzie pracy – od 30-100% (wydawanych drukiem w latach 2006-2018), a także redaktorem jednej z nich, czyli *Monografii gminy Sułoszowa* (2014).

Oceniając opublikowane artykuły naukowe w okresie po doktoracie (2005-2021) należy wykazać 39 pozycji o bardzo zróżnicowanym charakterze. Obok 15 rozdziałów w monografiach, w tym dwóch przygotowanych w języku angielskim, na uwagę zwracają artykuły w czasopismach ugruntowanych na polskim „rynku” naukowym: *Problemach Ekologii Krajobrazu*, w *Peregrinus Cracoviensis* oraz w *Folia Turistica*, opublikowane w języku angielskim. Ale na szczególne podkreślenie zasługuje 13 artykułów opublikowanych z różnym wkładem pracy Habilitanta (od 15-100%) w wysokopunktowanych publikacjach z bazy Scopus oraz Web of Sciences. Dr Wojciech Maciejowski był autorem lub współautorem artykułów w takich czasopismach jak: *Catena*, *Polish Polar Research* (2x), *Polar Biology*, *Ambio*, *Baltic Journal of Coleopterology*, *Acta Societatis Botanicorum Poloniae* (2x), *Scientific Reports*, *Polish Cartographical Review*. Ale w wykazie publikacji są też takie pozycje jak *Gabinety odnowy biologicznej w Tarnowie, ich lokalizacja oraz oferta*, *Zesz. Nauk. Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie* 3 (14): 205–217, co jak nietrudno zauważyć jest pokłosem zatrudnienia w prywatnej szkole w Tarnowie, ale bez straty dla ogółu dorobku, mogło zostać tu pominięte.

W publikowanych badaniach dominują treści z zakresu geoekologii archipelagu Svalbard, a także regionalizacji fizycznogeograficznej i geografii kompleksowej, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów biologicznych Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej. W pojedynczych przypadkach, obszarami badawczymi, poza Spitsbergenem, są wyspy Cejlon, Lesbos, Filipiny oraz obszary Iranu i Gwatemali, Malezji i stacji Arctowskiego na Antarktydzie.

Habilitant jest aktywnym Autorem na polu wydawnictw o charakterze encyklopedycznym, co udokumentowane jest także po doktoracie. W 2018 r. był Autorem (w 17%) haseł do *Małej Encyklopedii Karpat. Pogranicze polsko-słowackie*.

Oceniając upowszechnienie wyników badań dr Wojciecha Maciejowskiego należy stwierdzić, że Kandydat brał udział w licznych, często cyklicznych konferencjach (np. organizowanych przez Polską Asocjację Ekologii Krajobrazu, której był zwykle aktywnym uczestnikiem), biorąc ogółem udział w 34 konferencjach krajowych i 6 międzynarodowych.

Swą pozycję naukową Habilitant budował poprzez prace w komitetach organizacyjnych konferencji, redaktora materiałów konferencyjnych oraz współautora wycieczek i sesji terenowych.

Oceniając udział w projektach badawczych należy zauważyć udział w charakterze wykonawcy w trzech projektach, w tym w zamawianym grantie *Struktura, ewolucja i dynamika litosfery, kriosfery i biosfery w europejskim sektorze Arktyki i Antarktyki (2004-2007)* oraz *Southeastern Spitsbergen landscape-seascape and biodiversity dynamics under current climate warming (2016)* oraz projekcie: *Opracowanie interaktywnej bazy danych społeczno-gospodarczych dla Galicji i Śląska Austriackiego w latach 1857–1910 (2015-2021)*.

Aktywność na polu organizatorskim dokumentuje także 24 letnie członkostwo w Polskim Towarzystwie Geograficznym (od roku 1998), ponad 20 letnie - w Polskiej Asocjacji Ekologii Krajobrazu oraz Environmental Science Published for Everybody Round the Earth (ESPERE), gdzie jest członkiem Zarządu Głównego.

Dr Wojciech Maciejowski odbył - przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora - miesięczny staż naukowy na Aegean University w Mytilenie (GRECJA), 2002; a po uzyskaniu stopnia doktora - tygodniowy staż naukowo-dydaktyczny - na Universite Blaise Pascal, w Clermont-Ferrand (FRANCJA) w 2006, w ramach programu Socrates-Erasmus.

Dotychczas dr W. Maciejowski nie pełnił funkcji członkowskich w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism, jednak jego profesjonalizm był doceniony poprzez powierzenie mu recenzji, zarówno trzech monografii naukowych oraz, w niewielkim stopniu, artykułów w czasopismach zagrodniczych, w tym *Land* i *Minerals*. Nie jest to jednak liczba szczególnie wyróżniająca osiągnięcia Habilitanta.

Dr W. Maciejowski nie brał dotychczas udziału w naukowych programach europejskich ani innych programach międzynarodowych.

Oceniając działalność dydaktyczną należy podkreślić, że dr W. Maciejowski prowadzi liczne zajęcia w różnorodnych formach (wykłady, konwersatoria, ćwiczenia, seminaria licencjackie i ogólne, terenowe ćwiczenia przedmiotowe, specjalizacyjne i regionalne, w trybie stacjonarnym i e-learningowym) dla studentów kierunków: geografia, biologia-geografia, ochrona środowiska, zarządzanie, turystyka i rekreacja, studia bliskowschodnie, studia dalekowschodnie, filologia orientalna i architektura krajobrazu, w liczbie prawie 400 godzin dydaktycznych średniorocznie. Łącznie prowadził 35 różnych przedmiotów, a dla 25 opracował autorskie programy kształcenia. Działalność dydaktyczną dokumentują trzy europejskie projekty dydaktyczne, częściowo realizowane z partnerami z Politechniki Krakowskiej, w której Habilitant pełnił rolę wykonawcy projektu. W latach 2007–2018 (do 2017 r. jako pracownik etatowy) związany był z Katedrą Turystyki i Rekreacji Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie. Habilitant był również związany z Wyższą Szkołą im. Bogdana Jańskiego (w latach 2002–2007), a także Politechniką Krakowską im. Tadeusza Kościuszki, w której od roku 2006 r. prowadzi zajęcia dydaktyczne na kierunku architektura krajobrazu. Wypromował ponad stu licencjatów i kilku magistrów. Wykazane doświadczenie dowodzi dużego zaangażowania i wysokich kompetencji dydaktycznych.

Tym samym można stwierdzić, że dr Wojciech Maciejowski zrealizował ustawowy obowiązek upowszechnienia dorobku w więcej niż jednej uczelni (instytucji naukowej). Jak dotychczas nie były to instytucje zagraniczne.

Oceniając umiejętności dydaktyczne, w tym działania na rzecz organizacji procesu kształcenia i specjalizację dydaktyczną można stwierdzić, że dr W. Maciejowski jest w pełni przygotowany do procesu kształcenia młodej kadry naukowej i tym samym osiągnął dojrzałość w zakresie samodzielności w dydaktyce, w tym gotowość do zawiązywania zespołów badawczych oraz kształcenia magistrantów i doktoratów.

Wysoko należy także ocenić działalność organizacyjną, na którą składały się: organizacja czterech konferencji, pełnienie funkcji sekretarza komisji egzaminacyjnej na kierunku geografia na studiach dziennych w Uniwersytecie Jagiellońskim zasiadanie w Radzie

Instytutu z ramienia pracowników niesamodzielnymi, opieka nad osobami wizytującymi Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej UJ i wiele innych.

W ocenie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym należy podkreślić udział w sporządzanych ekspertyzach lub innych opracowaniach wykonanych na zamówienie instytucji publicznych lub przedsiębiorców, w tym: *Zainicjowanie nowych kierunków rozwoju gospodarczego gmin leżących nad Zbiornikiem Dobczyckim przez rozszerzenie jego funkcji o ekoturystykę*, stanowiący część dużego projektu *New environmental touristical strategy for rural sustainable tourism – 2006-2007*, w ramach programu „Interreg” oraz programów: *Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju (dla gminy Sułoszowa)*, *Ekspertyza Opinia na temat stanu jakości wód powierzchniowych w dolinie rzeki Szklarki w gminie Jerzmanowice-Przebinia*, czy *Walory gminnych otworów studziennych w gminie Jerzmanowice-Przebinia*.

Bez wątpliwości współpraca z samorządami lokalnymi zdecydowała o ostatecznym kształcie i zawartości merytorycznej głównego dzieła habilitacyjnego, a którym dr Wojciech Maciejowski łączy wyniki badań ekologiczno-krajobrazowych z zadaniami planistycznymi i polityką lokalną gmin położonych na obszarze badań.

Odnosząc się do działania i zaangażowania na rzecz lokalnych wspólnot, należy podkreślić działalność dr w. Maciejowskiego jako aktywnego jurora w zawodach okręgowych Olimpiady Geograficznej. To bardzo ważna część aktywności Habilitanta.

Reasumując osiągnięcia naukowe dr w. Maciejowskiego należy stwierdzić, że układa się on w kilka ważnych aspektów badawczych:

- analiz przyczyn i skutków zmiany użytkowania ziemi w Karpatach
- zmian krajobrazu na obszarach polarnych i wysokogórskich związanych z procesami globalnego ocieplenia klimatu;
- problematyki regionalizacji fizycznogeograficznej;
- oceny wpływu zmian środowiska przyrodniczego na bioróżnorodność chrząszczy w krajobrazach gór i wyżyn;
- geograficznej prezentacji obszaru Bliskiego i Dalekiego Wschodu;
- analizy i oceny wpływu turystyki na środowisko przyrodnicze.

Ten zróżnicowany dorobek naukowy w sposób bibliometryczny dokumentują wartości: uzyskanych **940 punktów**, zgodnie z rokiem ich publikacji.

Sumaryczny Impact Factor (JCR) – **15,4**

Cytowania wg web of Sciencses (WOS): **36**, bez autocytowań: **24** i Index Hirscha **3**

Cytowanie wg bazy Scopus – **62**, bez autocytowań: **41** i Index Hirscha **4**

Cytowania wg bazy Google Scholar – **204** i Index Hirscha **8**

Wartości te są wystraszające, choć nie specjalnie wysokie jak dla osoby o długoletniej pracy naukowej i długo datowanego dorobku publikacyjnego. Brak profilu dr Wojciecha Maciejowskiego w bazie google scholar. Nie udało mi się także znaleźć profilu Kandydata na ResearchGate, co nie pozwala ocenić, która z prac Habilitanta jest najbardziej poczytna i która ma największe oddziaływanie naukowe.

Podsumowanie

Analizując dorobek naukowy Habilitanta można dostrzec proces stopniowego dojrzewania, budowania pozycji na gruncie polskim i międzynarodowym, poszerzanie horyzontów badawczych w licznych podróżach o charakterze poznawczo-warsztatowym, doskonalenie metodyczne i poszerzanie problematyki badawczej, która w mojej opinii stanowi istotę geografii kompleksowej (obecnie nauk o ziemi).

Przedstawiona do oceny główne dzieło (monografia) oraz dorobek towarzyszący **pozwala na pozytywną ocenę** Kandydata do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego. Podobnie **pozytywnie oceniam pozostały dorobek** Habilitanta.

W moim przekonaniu droga naukowa jaką przebył Wojciech Maciejowski jest drogą „starego stylu uprawiania nauki”, co nie jest w żadnym stopniu uchybieniem, a raczej wskazaniem skutecznego (choć długotrwałego) sposobu osiągnięcia sukcesu i pozycji naukowej, na arenie krajowej i międzynarodowej. Przygotowana monografia podsumowuje w bardzo obszerny sposób dokonania badawcze. Pozwala na jednoznaczne wykazanie własnego udziału w zdobycze aktualnej dyscypliny nauki o ziemi i środowisku. Na tle wielu postępowań, w których habilitacje przyznawane są na podstawie kilku (często współautorskich) artykułów, dokonania doktora Wojciecha Maciejowskiego nie pozostawiają wątpliwości o udział własny w osiągnięciach badawczych, które stanowią istotny wkład w rozwój dyscypliny nauki o ziemi i środowisku.

Główne dzieło posiada wprawdzie kwestie dyskusyjne, omówione powyżej. Jednak rolę recenzenta jest je wskazać i zasugerować także przyszłą drogę Habilitantowi w pomnażaniu i udoskonalaniu własnych badań. Całość dorobku Kandydata układa się w logiczną i spójną sekwencję badawczą, co w mojej opinii potwierdza znaczący wkład dr. Wojciecha Maciejowskiego w rozwój dyscypliny nauki o ziemi i środowisku i uzasadnia gotowość do zdobycia kolejnego stopnia naukowego.

Tym samym moja recenzja przedstawionego dorobku jest **pozytywna, a dr W. Maciejowski spełnia wymogi stawiane kandydatom w postępowaniu habilitacyjnym zgodnie z Ustawą Prawo o Szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r (Dz.U. z 2021 r, poz. 478 z późniejszymi zmianami).**

Niniejszym rekomenduję dopuszczenie Kandydata do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

